

”The holocaust is over. We must rise from it’s ashes”

(Förintelsen är över. Vi måste resa oss ur dess aska) av Avraham Burg.

Intervju med Carl Tham och referat av romanen efter författarens framträdande i ABF-huset 13 oktober 2009.

Författarens huvudtes är att genom fasthållandet vid Förintelsen har Israel förstört sin egen politik, säger Carl Tham. Man har själv blivit en ockupationsmakt som bygger hela sin existens på det folk mord som drabbade judarna i Tyskland under andra världskriget. Den israeliska nationalism, som grundas härpå innebär samtidigt att man förstör det judiska arvet, som är internationalism och vidsynhet.

Från början var förslaget att boken skulle heta ”Hur besegra Hitler?” eller ”Hitler vann”, men de titlarna kunde missförstås. Av boken framgår att det var författarens mor som på sin dödsbädd, strax innan boken kom ut, som kläckte idén om den aktuella titeln. Israel kan inte motivera sin existens i de dödas namn. Det måste vara till för de levande, är författarens grundtes.

Och han varnar för vad som skulle kunna hända om förföljelsen av palestinier i Israel intensifierades. Det skulle innebära ”moraliskt självmord”. Han själv, och många med honom., skulle hellre välja fängelse eller exil än vara medborgare i ett sådant land. För vad skiljer egentligen klotter på muren där det står ”Arabs out” och ”Transfer now” från ”Juden raus” (ut med judarna) som det stod på väggarna i Tyskland under judeförföljelserna, frågar sig Avraham Burg. Han citerar också sin mor när hon säger att det Israel som finns idag inte är det land ”som vi byggde” Det har försvunnit, hon vet inte vart.

I inledningen av sin bok beskriver Burg hur Shoa - Förintelsen- är ständigt närvarande i Israel idag och hur en Hollywoodliknande industri har utvecklats omkring denna. Skolklasser reser på studiebesök till Auschwitz, det gäller även författarens egna barn: de får lära sig i skolan att de är barn till överlevande från Förintelsen, trots att de är födda i ett fritt och oberoende Israel, barnbarn till dr Yosef Burg, en tysk medborgare som aldrig var någon överlevande utan anlände till Israel i början av trettioalet, långt före andra världskriget.

För första gången i historien lever idag majoriteten av judarna utan något omedelbart hot mot sin existens. Ändå upplever många i Israel, denna tillflyktsort för judar som skapades av de sionistiska pionjärerna, att de är hotade: ”Hela världen är emot oss” är en sammanfattning av denna känsla som gått så djupt att författaren frågar sig om Israel skulle kunna leva utan konflikt. Hotet, konflikten har blivit en del av existensen och Förintelsen har blivit Israels identitet, närvarande, osynlig, ändå överallt, abstrakt men mäktig. Som ett hål i ozonlagret.

Han kallar detta en identitetskris: ”Jag igenkänner bara en gemensam tråd som förenar oss allihopa: den tjocka skuggan, den outhärdliga tyngden av Förintelsen och dess fasor.”

Han tvivlar inte på att minnet är en väsentlig del av en nations mentala hälsa, men den fullständiga dominansen av Förintelsen i den judiska historien i dagens Israel ”förvandlar detta heliga minne till ett helgerån och omvandlar den genomträngande smärtan till tomhet och kitsch. Från självständigheten retirerar vi till landsflyktens inre djup, dess minnen och fasor.” Hans slutsats är att Israel idag är mycket mindre självständigt än när det grundades, och mycket mer Föräntelsepräglad än tre år efter att grindarna till nazisternas dödsfabriker öppnades.

Ett av hans kapitel har rubriken ”Föräntelseepidemin” och hans tes är där att Israel, genom att

odla minnet av Förintelsen, blivit en röst för de döda, för dem som inte finns längre i stället för att tala i de levandes namn. Han åberopar den israeliske författaren Eli Amir som kort efter sexdagarskriget 1967 skrev en roman om den omöjliga kärlekshistorien mellan en Irakfödd, israelisk jude och en kristen arabisk kvinna, där han sorgset beklagar hur Israel missat att bygga broar mellan det nya Israel och det gamla Mellersta östern. Amirs roman är ännu en ingång till vad jag kallar "tävling i trauma", skriver Burg. I stället för att se likheten Förintelsen och andra folkförintelser i Armenien i samband med första världskriget och i Rwanda på 1990-talet, har Israel valt att ständigt understryka att Förintelsen är unik, att ingen annan händelse i historien liknar denna. Avraham Burg vill något helt annat. Israels roll skall vara att ständigt vaka över och slå larm om vad som händer i världen i form av folkförintelser, etniska rensningar osv, detta oberoende av om det gäller vän eller fiende, skriver han. "Det judiska folket skall igenkänna de förföljda och mobilisera världsoptionen och de politiska krafterna för att förhindra sådana grymheter från att ske." En internationell domstol för brott mot mänskligheten ska inrättas i Jerusalem, fredens stad, föreslår han, på samma plats där Yad Vashem-museet om det judiska folkets lidanden nu ligger. För detta museum, menar han, är det största monumentet över nationell impotens, menar han, symboliserande moralisk stumhet och dövhet i förhållande till alla andra offer under de senaste decennierna.

Genom att expropriera och monopolisera Förintelsen har det judiska folket kommit att förneka andra massmord, förkrympa andras lidande och skapa en värld av "små" och "stora" förintelser, skriver Burg. Men en värld som inte ser rwandier, kambodianer, Darfurinvånare och kurder, är en värld som har gett upp. Det är en värld som vänder sig bort eller väntar tills det är för sent. För att detta ska kunna ändras, menar han, måste Israel lämna Auschwitz, eftersom Auschwitz är ett mentalt fängelse. "Livet inne i lägret är överlevnad kantad av skuld och offermentalitet; livet utanför lägret är ett liv i ständig larmberedskap". Burg anvisar en annan väg. Auschwitz och dess skorstenar är fyror som visar vägen mot ett mera moraliskt och mänskligt liv, inte en punkt dit alla livets farkoster seglar och och går i kvav." "Jag tror av hela mitt hjärta", skriver han, "att den dag Israel befriar sig från sin besatthet av Förintelsen och dess exklusivitet kommer världen att vara en mycket bättre och friare plats." Men för att detta ska kunna ske måste hela den judiska identiteten omformuleras. Det är dags för en ny bönbok, skriver han, där de exkluderande raderna om det judiska folkets utvaldhets byts ut mot en gemensam utvaldhets tillsammans med alla andra folk. "Detta ska bli en bönbok som inte gör någon skillnad mellan människa och människa, mellan Adam och Eva. Ingenting ska sägas om offer, slakt och blodiga tempel – det ska bytas ut mot ett tempel av liv som strävar efter harmoni, vegetarianism, och humanism – kort sagt en ny judendom."

I sin slutplädering konstaterar Burg att "Förintelsen hände". Han fortsätter, i fri översättning, med att säga att barnet har dött, eller rättare sagt många barn har dött, många föräldrar, traditioner, sedvänjor och nationella insikter har gått upp i rök. Individer kommer att sörja sina nära och kära intill sin sista dag, men som kollektiv, som nation måste man resa sig från golvet av sorg och högar av aska och återvända helt och fullt till livet, inte bara partiellt. Det är dags att lämna Auschwitz bakom sig och bygga ett friskt Israel. "Vi är inte längre där, i barackerna, skogarna och dödsmarschern. Vi borde inte fortsätta att vara bara en hägring av normalitet, ett Auschwitzland". De som dog i Förintelsen kommer aldrig mer tillbaka och de som nu lever måste låta sig tröstas och bygga en ny kultur, en ny nation. "För Hitler tog mer än våra liv, han rånade oss på kultur, arv, och tro. Vi måste låta dessa värden befruktas på nytt och födas igen. Renässans betyder återfödelse och det är vad vi borde ägna oss åt. I korthet: att minnas för evigt, ja; att ikläda oss säck och aska för för resten av livet, nej. Det anstår inte en stat, ett samväld; det tjänar inget syfte. Förintelsen är över. Det är dags för oss att resa oss ur dess aska."

Kerstin Vinterhed